

5. Лийметс Х.Й. Групповая работа на уроке [Текст] / Х. Й. Лийметс. – Москва : Знание, 1975. – 64 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія : [Навч. посібник] / С. Д. Максименко, В. О. Соловієнко. – Київ : МАУП, 2000. – 256 с.
7. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник / В. В. Москаленко. – Видання 2 ге, виправлене та доповнене. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
8. Педагогический энциклопедический словарь / [Гл. ред. Б. М. Бим-Бад ; ред. кол. : М. М. Безруких, В. А. Болотов, Л. С. Глебова и др.]. – Москва, 2003. – 528 с.
9. Психологический словарь / [Под ред. В. В. Давыдова, А. В. Запорожца, Б. Ф. Ломова]. – Москва : Педагогика, 1983. – 448 с.
10. Розвиток особистості дитини дошкільного віку у різних видах діяльності : [монографія] / А. М. Богущ, Н. Г. Грама, Н. І. Лучан та ін. – Одеса : видавець Букаєв В. В., 2013. – 236 с
11. Філософський енциклопедичний словник / За ред. : Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук. – Київ «Абрис», 2002. – 751 с.
12. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / В. Б. Шапар. – Харків : Прапопр, 2004. – 640 с.

УДК 377

А.В. Кордонська, О.А. Дрючило, Т.В. Асмоловська, Л.Б. Галушак, м. Могилів-Подільський, Україна
uleana0701@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. У статті розкривається сучасний стан організації патріотичного виховання студентської молоді в навчально-виховному процесі коледжу.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, патріот, національне виховання, народна педагогіка, виховна система коледжу, громадянин України.

NATIONAL PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENT YOUTH

Annotation. The article deals with the current state of patriotic education of students in the educational process of the college.

Keywords: patriotism, patriotic education, patriot, national education, public education, college educational system, a citizen of Ukraine.

Постановка проблеми. Розбудова Української держави, відродження української нації потребують формування та впровадження відповідної Концепції національного виховання студентської молоді, яка має стати складовою частиною системи національного виховання громадянина України. У національному вихованні важлива роль належить державі, яка координує зусилля усіх інститутів суспільства, забезпечує єдність та пріоритет загальнодержавних і національних інтересів, дає відповідь на виклики сучасного світу. Національне виховання має стати фундаментом становлення світогляду молоді людини, на якому формуються фахові знання та професійна відповідальність.

Ідеалом виховання виступає різнобічно та гармонійно розвинений національно свідомий, високоосвічений, життєво компетентний громадянин, здатний до саморозвитку та самовдосконалення.

Головною домінантою національно-патріотичного виховання молоді є формування у особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самої себе, активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції.

Усе це створює сприятливі умови для розвитку національно-патріотичного виховання як пріоритетної сфери соціального життя країни, підвищення його статусу та розвитку потенціалу, досягнення якісно нових результатів у духовно-моральному, патріотичному, трудовому, художньо-естетичному, екологічному вихованні підростаючого покоління.

Основним завданням навчальних закладів – так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади кураторів, студентське середовище виховували молодь у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності.

Аналіз попередніх досліджень. Перед незалежною Україною постала історичної ваги проблема –

творчо відродити українське національно-патріотичне виховання і водночас піднести його на сучасний рівень наукового і культурного розвитку. Чималий внесок в це зробили академік України А. М. Алексюк, П. П. Кононенко, А. Г. Погрібний, М. Г. Стельмахович, відомі педагоги О. І. Вишневський, В. І. Каюков, Є. І. Сявакко. Багатогранні аспекти патріотичного виховання особистості знайшли своє відображення у працях педагогів Х. Алчевської, Г. Ващенка, О. Духновича, І. Огієнка, С. Русової, К. Ушинського, Я. Чепіги, які велику увагу приділяли вихованню любові до своєї землі, рідної мови, формуванню національної самосвідомості, поваги до історичного минулого. Письменники, історики, філософи та літературознавці М. Бердяєв, М. Грушевський, С. Єфремов, І. Огієнко, Г. Сковорода, І. Франко, Д. Чижевський визначали основні складники патріотичного виховання свідомого українця; методисти Т. Бугайко, В. Водовозов, В. Острогорський, В. Стоюнін, М. Рибникова розробляли шляхи формування патріотичних почуттів, переконань засобами художнього слова. У сучасній педагогічній науці окремі аспекти патріотичного виховання розробляють О. Бандура, Н. Волошина, А. Капська, В. Неділько, Є. Пасічник, Б. Степанишин.

Мета статті. Метою статті є аналіз сучасного стану організації патріотичного-патріотичне виховання студентської молоді, тому що воно покликане: формувати громадянина-патріота; виховувати любов та повагу до української мови, історії, культури; виробляти глибоке розуміння громадянського обов'язку, готовності у будь-який час стати на захист Батьківщини; вивчати бойові традиції та героїчні сторінки історії українського народу.

Виклад основного матеріалу. Могилів-Подільський технолого-економічний коледж Вінницького НАУ престижний освітній центр, який має міцну систему підготовки молодших спеціалістів – техніків-технологів, бухгалтерів, комерсантів, де вчать професійної майстерності, чуйності, доброзичливості. Заклад має свій неповторний, привабливий імідж, тут все стверджує престиж духовних цінностей, який є суттю та окрасою майбутніх фахівців.

Система заходів Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу з виховання студентів базується на основних положеннях Концепції національно-патріотичного виховання молоді з урахуванням органічного взаємозв'язку процесу навчання та виховання.

Національно-патріотичне виховання – це комплекс традиційних та інноваційних форм і методів виховання та системна робота, яка передбачає забезпечення гармонійного співвідношення різних напрямів та засобів виховання. Важливо, щоб навчальний заклад став осередком становлення громадянина-патріота України.

Головною метою виховання, на досягнення якої спрямовуються викладацького колективу, громадських організацій і угруповань, є формування цілісної і гармонійно розвиненої особистості з високою національною самосвідомістю. Така особистість – це, насамперед, громадянин Української держави, її патріот, гуманіст, для якого пріоритетом є загальнолюдські й загальнодержавні цінності, це людина з високою фаховою підготовкою й широким світоглядом, розвинутим інтелектом, належним рівнем загальної, політичної та правової культури. Отже, йдеться про необхідність систематичного і цілеспрямованого виховання національного типу особистості, формування в неї національної свідомості і самосвідомості, чим досягається духовна єдність поколінь, наступність національної культури і безсмертя нації.

Патріотичне виховання – це формування патріотичних почуттів, готовності до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання української держави. Наукові дослідження переконливо доводять, що студенти повинні знаходитись під постійним виховним впливом матеріальної і духовної культури свого народу. Без ознайомлення в сім'ї, коледжі з культурою свого народу, пізнання його самобутнього національно-патріотичного обличчя, практичного продовження культурно-історичних традицій, звичаїв та обрядів не можна говорити про успіхи навчально-виховного процесу. В сучасних умовах суспільного розвитку саме навчальний заклад постає необхідним чинником відродження нації, виховання у молоді національної самосвідомості. Звернення підрастаючого покоління до витоків народного життя, творче використання у роботі скарбів народної мудрості, духовності, здобутків науки, ідейного потенціалу нашого суспільства, ось дієві чинники, які забезпечують формування особистості громадянина незалежної держави. Виховання патріотизму у коледжі має величезне значення, оскільки мова йде про долі сьогодишнього і майбутнього поколінь, адже студенти повинні не тільки володіти належним об'ємом знань, а й стати зрілими духовно і інтелектуально.

Визначальною рисою українського патріотизму має бути його дієвість. Саме дієвість спроможна перетворювати почуття на конкретні справи і вчинки на користь Батьківщини і держави. Адже патріот – це не той, хто говорить красиві слова про Україну, прикрашає дійсність, а той, хто бачить труднощі, помилки, невирішені проблеми, розуміє соціально-політичну ситуацію в країні та світі, проте не панікує, не збирається тікати туди, де краще, а готовий долати перешкоди, пов'язати свою долю з долею Вітчизни. Патріот – це той, хто в сьогодишніх умовах недосконалого правового поля сприяє розбудові демократичної соціальної держави правовими методами. Він не отожднює України, держави з владою, а усвідомлює, що влада має бути лише механізмом, засобом здійснення волі народу. Любов до Батьківщини в українського патріота поєднується з

вірою в неї, в її прекрасне майбутнє, що обов'язково справдиться. Справжній патріот, керуючись сучасним досвідом і героїчним минулим народу, вірить, що він здолає всі історичні випробування, виїде з них міцнішим. Утім, свідомий патріот бачить не лише духовну красу свого народу, а й його слабкості, помилки і недосконалості, розуміє, що в історії Вітчизни є й темні, важкі сторінки. Любити свій народ не означає улещати його чи приховувати від нього слабкі сторони, а чесно і мужньо викривати їх і боротися з ними. У цьому полягає вияв громадянської мужності. Національна гордість не повинна вироджуватись у самозадоволення.

Рідна мова – духовне багатство народу. Мовленнєва культура людини – дзеркало її духовної культури. Молода українська держава, розвиваючи етнічну свідомість народу України, зобов'язана реально допомогти національним меншинам розвивати їхню культуру, освіту, мову. Для цього необхідно надавати економічну допомогу, здійснювати правове забезпечення цього процесу. Відчуваючи реальну зацікавленість і турботу про розвиток своєї рідної мови з боку держави, представники етнічних меншин охочіше сприйматимуть українську мову як державну і вважатимуть за обов'язок її вивчити. Тому національне відродження, розбудова поліетнічної української держави як єдиної політичної нації і виховання патріотизму нерозривно пов'язані з оволодінням кожним студентом як рідної, так і державної мов.

Справжній патріот гуманно ставиться до інших народів. Його культура проявляється в повазі до інтересів, прав, самобутності людей інших національностей, підтримці їх у боротьбі за свободу і незалежність, терпимості, толерантності, готовності й умінні йти на компроміс із різними етнічними, релігійними групами заради миру в своїй державі й у світі. Свідомий патріотизм несумісний із шовінізмом, расизмом, які проявляються у неповазі до інших народів і націй, до їх культури і прав. Недооцінка патріотизму як найважливішого складника суспільної та індивідуальної свідомості призводить до послаблення соціально-економічних, духовних і культурних основ розвитку суспільства і держави. Цим визначається пріоритетність патріотичного виховання особистості у виховній системі коледжу.

Одним із найбільших надбань народу є його народна педагогіка. Завдяки їй передаються і примножуються новими поколіннями здобутки матеріальної і духовної культури народу, утверджується його національна самобутність і самосвідомість. Пам'ять народу зберегла із сивої давнини до наших днів високоморальні норми нашого суспільства. Адже все минає. Зникають у безвісті держави, володарі, раби; на порох розсипаються величні будівлі і пам'ятники, вмирають дерева, пересихають ріки, гори перетворюються на купи каміння, все стає тліном, прахом, а пам'ять народу все зберігає. Такими пам'ятками є народні думи, історичні пісні та билини. Хочу зокрема зупинитись на такому жанрі народних пісень як історичні пісні. Поетичний геній українського народу створив неперевершені художні цінності історії українства. За змістом пісень ми бачимо лицарів, патріотів, самовідданих і мужніх, тому вважаємо за доцільне проведення в коледжі конкурсу історичної пісні. Виховання студентської молоді на засадах народної педагогіки прагне зародити в дитини паростки тих рис, які відповідають ідеалу українця – свободоловність, чуйність, щедрість і гостинність; працьовитість і постійне прагнення до знань, розширює сферу міжнаціональних зв'язків, утверджує загальнолюдські цінності й норми моралі, повагу до інших націй, народностей і країн. Основну мету виховання народна педагогіка вбачає в тому, щоб навчити кожного бути людиною. Повага і любов до свого роду, рідної землі. Національних звичаїв і традицій починалися з цінування писемних пам'яток, переказів, предметів побуту, сімейних реліквій та інших матеріалів про життя пращурів.

Патріотизм виявляється не тільки в екстремальних умовах, а й у повсякденному житті, у ставленні до величних символів, серед яких чільне місце займає земля і хліб. Хлібом могутня наша Україна. У підлітковому віці виховується духовно осмислений, рефлексивний патріотизм, який поєднує любов до свого народу, нації, Батьківщини з почуттям поваги до інших народів, своїх і чужих прав та свобод.

З вищезазначеного в народознавства є багато цінних надбань і засад. Це вечори, присвячені символам України державним і народним, складання родоводу, проекти на тему: «Люблю тебе, Україно», конкурсні роботи: «Моє бачення майбутнього України» і т.п. У цьому важливо сформувати власне «Я» молодій людині.

Отже, українське народознавство є базою для виховання патріотизму у всіх його проявах. Воно включає в себе різноманітні форми роботи: вечорниці, календарні і обрядові свята, проектні роботи, конкурси, усні журнали, екскурсії до етнографічних та краєзнавчих музеїв, Будинків народної творчості, походи до місць козацької слави, концерти і багато іншого.

Щорічно в коледжі відзначаються дати, пов'язані з героїчним літописом Великої Вітчизняної війни. Виховуючи у студентської молоді високе почуття патріотизму, даючи відчуття їм, що герої живуть поряд, що мирним днем вони зобов'язані тим, хто захищав Батьківщину від ворогів, що найбільш священна пам'ять – це пам'ять серця. Куратори груп та керівники гуртків активізують пошукову роботу студентів. Пошукова робота студентів – невичерпне джерело формування особистості. Застосовуються різні форми і методи: інтерв'ю, збір історичних експонатів, робота в архівах та в краєзнавчому музеї тощо. Така дослідницька діяльність активізує інтерес студентської молоді до історії, насамперед до минулого рідного краю, сприяє формуванню навичок критичного погляду на історичні події, вмінню робити висновки. Стали традиційними зустрічі з ветеранами

війни, воїнами – афганцями, військо службовцями строкової служби. В коледжі продовжується багаторічна робота по збиранню воєнних реліквій, по оформленню фотоальбому «Естафета пам'яті», де зібрані фотокартки воєнних часів, подаровані ветеранами. Куратори груп організовують творчо-пошукову роботу по вивченню студентами долі своєї родини. Спогади ветеранів оформлені в рукописних альбомах. Центром виховної роботи патріотичного виховання молоді є Кімната Бойової слави коледжу. Саме оформлення Кімнати примушує входити в неї з якоюсь поважністю і шанобою, як до святині, де не може бути галасу і нечемного поводження. З метою поширення знань студентів з історії коледжу в період Великої Вітчизняної війни проводяться екскурсії до Кімнати Бойової слави. Викладачами, кураторами організовуються походи по місцях бойової слави з метою військово-патріотичного виховання студентської молоді.

Такі виховні заходи в академічних групах ведуть до визначеної мети: більше дізнатись про збройні сили України, міцніше любити їх, як армію народу. Зустріч з випускниками, що перебувають на дійсній службі – це можливість збагатити уявлення студентської молоді про різні війська, поглибити та розширити їх знання історії Української армії, привернути увагу до нових героїчних імен, зацікавити сучасною військовою технікою.

У великому арсеналі воєнно-патріотичного виховання одне з провідних місць займає тема козацтва. Козацьке військо впродовж віків було армією, яка протистояла чужинцям, боронила свою землю і український народ від загарбників. Дебати, дискусії, творчі обговорення, прес-конференції – це саме ті форми, в яких спілкування використовує як фактор виховання.

Висновки. Виховання національної свідомості, громадської мужності і патріотизму – це пріоритетні напрями виховної роботи студентською молоддю сьогодні, в умовах розвитку української державності.

Виховання національної свідомості, громадської мужності і патріотизму – це пріоритетні напрями виховної роботи з студентською молоддю сьогодні, в умовах розвитку української державності.

Будуть змінюватися часи, вирішуватимуться нові завдання, проте актуальною є і буде одна проблема – виховання громадянина України, який знає і пам'ятає свій рід, материнську мову, цінує минуле і буде гідно творити майбутнє.

Патріотичне виховання повинно гармонійно поєднуватися із залученням студентів до кращих досягнень світової цивілізації. Дана система повинна сприяти виробленню патріотичного мислення, прихильності до своєї національної спадщини і усвідомлення його ролі і місця в світовому духовному розвитку, також пошані і відвертості до всіх інших систем і традицій.

Мета патріотичного виховання переплітається із завданнями соціалізації й індивідуалізації особистості, які на сьогодні полягають у тому, щоби розвивати в студента позитивні загальнолюдські якості, сприяти його адаптації в суспільному житті.

З метою організації патріотичного виховання студентів і надалі будуть проводитись різноманітні заходи.

Список використаних джерел:

1. Арчажникова Л.Г. Теорія і методика виховання. Програма для вищих педагогічних учбових закладів. – Ужгород, 1991. – 309 с.
2. Смирнов С.Д. Педагогіка і психологія вищої освіти. – К.; Альма-матер; 2004. – 271 с.
3. Дмитрієва Л.Г., Черноіваненко Н.М. Методика виховання в школі: Київ, 2000. – 320 с.
4. Павлюк С.П., Горинь Т.Й., Кирчіва Р.Ф. Українське народознавство. – Львів: «Фенікс». – 1994.
5. Панченко В.В. Виховання учнівської молоді на засадах народної педагогіки // Позакласний час. – №6. – 2008.
6. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015 – 2020 рр.